

TLAČOVÁ SPRÁVA

Košice / Antarktída

11. marec 2026

Expedícia Antarktída 2026: Košický vedec Michal Goga prináša prvé správy z náročnej polárnej misie

Slovenská veda opäť potvrdzuje svoje miesto v elitnom medzinárodnom výskume. Členom vedeckej expedície Antarktída 2026 je doc. RNDr. Michal Goga, PhD., vedec reprezentujúci Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) v Košiciach, jej Technologický a inovačný park (TIP-UPJŠ) a mesto Košice. Cieľom expedície je systematický monitoring klimatických zmien na najchladnejšom kontinente našej planéty.

Osemnásťčlenná vedecká výprava zastúpená nielen vedcami a vedkyňami, ale aj technickými pracovníkmi pod vedením **Masarykovej univerzity v Brne (MUNI)** pokračuje v systematickom monitoringu klimatických zmien, stavu ľadovcov či permafrostu, ako aj vo výskume nižších rastlín. Neoddeliteľnou súčasťou misie sú **technické úlohy v rámci projektu Telegrafia – Warning Systems** – predovšetkým kontrola, údržba a zabezpečenie chodu **Českej vedeckej stanice Johanna Gregora Mendela**, ktorá sa nachádza na **Ostrove Jamesa Rossa**, v jednej z najrýchlejšie sa meniacich oblastí Antarktídy. Blízko Antarktického polostrova prebieha intenzívne otepľovanie, roztápanie ľadovcov a premeny ekosystému. Táto oblasť preto predstavuje ideálne podmienky na terénny výskum v oblastiach klimatických zmien, ekológie, glaciológie a geológie. Vo výskumnom tíme majú zastúpenie klimatológovia, glaciológovia, biológovia rastlín, mikrobiológovia, geológovia aj ekológovia.

Náročná cesta za poznáním

Česko-slovenská expedícia odštartovala svoju cestu **16. januára 2026 z Brna** a po absolvovaní trasy cez Viedeň, Madrid, Santiago de Chile a patagónske Punta Arenas čelila prvej veľkej skúške. Nepriaznivé podmienky v Južnom oceáne znemožnili okamžitý presun **do cieľovej stanice – Českej vedeckej stanice Johanna Gregora Mendela na Ostrove Jamesa Rossa**, ktorú už 19 rokov prevádzkuje Masarykova univerzita v Brne. Tím vedcov a vedkýň musel stráviť takmer dva týždne na **Ostrove kráľa Juraja**, kde sa ich prechodným

domovom stala čilská základňa *Presidente Eduardo Frei Montalva*, ktorú prevádzkuje čilské letectvo. Situáciu opísal vo svojej prvej správe z terénu **doc. RNDr. Michal Goga, PhD.:** „Doleteli sme šťastlivo v noci do Punta Arenas. Let bol extrémne náročný. Následne naša cesta pokračovala na Ostrov kráľa Juraja. Na základňu na Ostrove Jamesa Rossa sa zatiaľ nevieme dostať kvôli ľadovým podmienkam – more a miesto na vylodenie je ešte zamrznuté.“

Na Ostrove kráľa Juraja sa dynamicky menia poveternostné podmienky. **Priemerná rýchlosť vetra** dosahuje **30 – 50 km/h**. Teploty sa pohybujú v rozmedzí – **2 až +5 stupňov Celzia**. Silné nárazy vetra výrazne obmedzovali pohyb tímu v teréne. „Zatiaľ sme na Ostrove kráľa Juraja, kde by som tiež chcel zbierať vzorky, ak mi to počasie dovolí. Funguje tu farebný systém – červená znamená prísny zákaz vychádzania, oranžová povoľuje výnimky a zelená znamená povolený pohyb, avšak vždy **v minimálne dvoj- až trojčlenných skupinách a s vysielacou**, aby sme **ostali v kontakte s domovskou stanicou**. Keď nemôžeme vychádzať von, venujeme sa spracovaniu dát, písaniu odborných textov, príprave projektov a štúdiu literatúry,“ priblížil situáciu účastník expedície za TIP-UPJŠ. V nehostinných podmienkach Antarktídy zohráva kľúčovú úlohu **kvalitná výstroj a oblečenie**, ktoré ochráni vedcov pred extrémnymi poveternostnými podmienkami a nízkymi teplotami či silným slnečným žiarením.

Až po zlepšení logistickej situácie sa vedci **v piatok 6. februára 2026 úspešne vylodili** z čilského polárneho ľadoborca *Almirante Viel* **na Ostrove Jamesa Rossa**. „Vylodenie z ľadoborca išlo hladko, mali sme naozaj veľmi pekné počasie, čo len potvrdzuje správnu logistiku a odbornosť kapitána lode. **Každý jeden krok tu plánujeme vopred na základe počasia**. Okrem vylodenia tímu expedície sa podarilo vyložiť aj kargo, ktoré sa k nám

doplavilo až z Hamburgu. **Mgr. Peter Váczi, Ph.D. z Masarykovej univerzity v Brne**, ktorý vedie túto expedíciu, hneď po vylodení rozdelil úlohy, aby sme stanicu Johanna Gregora Mendela čo najskôr uviedli do prevádzky. **Na stanici si sami zabezpečujeme prípravu stravy v kuchyni, pranie, pomáhame technikom, robíme údržbu okolo stanice** a množstvo ďalších každodenných aktivít. To všetko realizujeme popri samotnom výskume, ktorý má naplánovaný každý jeden z nás. Logistika a plánovanie musia fungovať. Jednota kolektívu a tímová práca vedie k úspechu,“ opísal **docent Goga**.

Antarktída ako živé laboratórium

Vedecké ciele misie sú zamerané na komplexné sledovanie stavu polárnych geo- a ekosystémov. **Výskum docenta Michala Gogu** je zameraný na antarktické biotopy, konkrétne na **štúdium nižších rastlín – machov a lišajníkov**. Tieto organizmy sú tzv. pioniermi, pretože osídľujú oblasti Antarktídy ako prvé a okrem iného slúžia ako citlivé indikátory environmentálnych zmien. „Každý nájdený sporofyt je kľúčovým dôkazom úspešnej reprodukcie rastlín v extrémnom prostredí a **poskytuje cenné informácie o ich adaptácii, prežívaní a stabilite lokálnych ekosystémov**,“ približuje svoj výskum.

Okrem výskumu rastlínstva tím monitoruje **dynamiku zmien ľadovcov a permafrostu, vývoj odľadnených území, riečne a jazerné systémy, environmentálne procesy v extrémnych polárnych podmienkach**. Aj samotná práca vedcov v teréne je limitovaná extrémnym počasím. Silný vietor spôsobuje, že reálna teplota – 5 °C je pocitovo vnímaná ako mrazivých – 20 °C. Bezpečnosť je najvyššou prioritou, aj preto bude súčasťou expedície okrem vedeckého výskumu **výrazná modernizácia zdravotníckeho vybavenia Českej vedeckej stanice**, ako informovala Masarykova univerzita v Brne v tlačovej správe.

„Mínus päť stupňov v Antarktíde nie je to isté ako mínus päť v Európe. Antarktída nám každým dňom pripomína, aká silná dokáže byť príroda, a že my sme len jej hostami, ktorí musia rešpektovať jej podmienky. Hoci nám čerstvý sneh a silný vietor často komplikujú prácu v teréne, vďaka skvelej tímovej spolupráci sa nám podarilo úspešne oživiť stanicu a rozbehnúť plánovaný výskum. Každá nájdená **vzorka machu či lišajníka** v tomto extrémnom prostredí **je pre nás dôležitým kúskom skladačky v pochopení klimatických zmien**. Pracujeme tu od rána do večera bez ohľadu na víkendy. Pociť, že môžeme **reprezentovať slovenský výskum**

v takých náročných podmienkach, je nesmierne motivujúci,“ uviedol v zatiaľ poslednej správe z Antarktídy **doc. Michal Goga**. V najbližších dňoch členovia expedície plánujú vyraziť do terénu aj na dlhšie vzdialenosti, čo znamená, že niekoľko dní stravia v kempoch mimo stanice.

Prestíž a medzinárodný význam pre UPJŠ v Košiciach

Doc. RNDr. Michal Goga, PhD. sa mohol zúčastniť expedície aj vďaka **odbornému a inštitucionálnemu zázemiu Technologického a inovačného parku UPJŠ v Košiciach** pod vedením jeho riaditeľa **RNDr. Andreja Miroššaya, PhD.:** *„Účasť experta z Technologického a inovačného parku UPJŠ v Košiciach na takejto expedícii potvrdzuje vysokú úroveň slovenských výskumných inštitúcií. Prepojenie základného výskumu s praktickými inováciami v podmienkach, kde priestor na improvizáciu prakticky neexistuje, posúva hranice ľudského poznania. Antarktický výskum je dôkazom, že kvalitná veda sa rodí tam, kde sa stretáva odbornosť, tímová spolupráca a rešpekt k prírode. Prajem docentovi Gogovi veľa úspechov.“*

Mgr. Laura Holánová, PhD.

Tlačová referentka a hovorkyňa UPJŠ v Košiciach

Kontakt pre médiá:

Mgr. Laura Holánová, PhD.

Tlačová referentka a hovorkyňa UPJŠ v Košiciach

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach

Šrobárova 2, 041 80 Košice

E-mail: laura.holanova@upjs.sk

Mobil: +421 905 385 911, tel.: +421 55 234 1550

Web: www.upjs.sk

Mgr. Slavomíra Hrabovská

Marketing a PR špecialista

Technologický a inovačný park UPJŠ v Košiciach

Trieda SNP 1, 040 11 Košice

E-mail: slavomira.hrabovska@upjs.sk

Mobil: +421 908 090 502

Web: <https://www.upjs.sk/pracoviska/tip/>

